

Klima- og miljødepartementet

postmottak@kld.dep.noTel: +47 22 51 89 00
Fax: +47 22 51 89 10
firmapost@norskog.no
www.norskog.no

NO 956 911 117 MVA

Vår dato: 14.01.2015

Vår ref: mcg

Deres ref: 13/4397

Høringsuttalelse – forslag om endring av naturmangfoldloven og viltloven (administrativt beslag og inndragning, oppretting av inkurier)

Generelt

Det vises til Klima- og miljødepartementets forslag om endring av naturmangfoldloven (nml.) og viltloven i høringsbrev av 27. november 2014. Høringsnotatet inneholder forslag om endringer av svært varierende karakter. Våre bemerkninger vil i hovedsak være relatert til spørsmål om å innføre administrativ myndighet for beslag og inndragning i saker som vedrører naturmangfoldloven, og i særdeleshet hva gjelder tømmerforordningen. I tillegg har vi noen synspunkter på spørsmålet om endring av nødvergebestemmelsen i nml. § 17 annet ledd.

Til høringsbrevets pkt. 2: Beslag og inndragning

Innledning

Innledningsvis vil vi bemerke at det generelt sett bør vises varsomhet med å innføre tvangsmyndighet til administrative myndigheter, og især når man befinner seg i grenseland mot straffereaksjoner. Slik inngripen ved tvang tilligger politi og påtalemyndighet. Vi er på denne bakgrunn imot at det innføres *generelle* hjemler for inndragning og beslag slik forslaget til nye bestemmelser i nml. §§ 72 a og 72 b innebærer, men vi støtter en hjemmel som er begrenset til situasjoner hvor man står overfor en fare for skade på det biologiske mangfoldet.

Kommentarer til de konkrete forslagene i nml. §§ 72 a og 72 b

Vi kan se at det er behov for innføring av beslags- og inndragningshjemler i tilfeller hvor det ellers vil være akutt fare for betydelig skade på det biologiske mangfoldet. Slik forslaget er utformet, går dette imidlertid langt ut over disse tilfellene. Forslagets § 72 a (/b) første ledd første punktum:

«Når noe er innført, omsatt eller satt ut i miljøet i strid med bestemmelser i eller i medhold av denne lov, kan myndigheten etter loven treffe vedtak om beslag (/ inndragning).»

Slik vi ser det vil administrative myndigheter med dette gis en svært vid hjemmel for å benytte seg av beslag eller inndragning uten at det er gitt nærmere kriterier for hva som skal til for at noe er «i strid med» loven. Nærmere om dette under.

- **NORSKOG mener at hjemmelen for administrativt beslag/inndragning må begrenses til tilfeller hvor det kan påvises fare for betydelig skade på det biologiske mangfoldet dersom slikt beslag eller inndragning ikke iverksettes.**

Krav om vesentlig verdi

Departementet meddeler i høringsbrevet at det ønskes tilbakemeldinger på om administrativ inndragning bør ha en føring slik som foreslått; nemlig at inndragning ikke bør benyttes dersom tingen er av *vesentlig verdi*.

Forslag nml. § 72 b første ledd annet punktum:

«Administrativ inndragning bør ikke benyttes dersom tingen er av vesentlig verdi.»

I høringsbrevet nevnes et isbjørnskinn med en verdi på 40 000 kroner som et eksempel på noe som bør inndras etter straffelovens regler, og ikke administrativt.

Som nevnt ovenfor, er NORSKOG kritisk til forslaget som foreligger. Dersom hjemmel for inndragning likevel opprettholdes som foreslått, er NORSKOG i utgangspunktet enig i at inndragelse kun bør skje i de helt «enkle» tilfellene. For saker som gjelder tømmerforordningen vil man da som regel alltid falle utenom inndragelsessituasjonen på grunn av at det vil dreie seg om store verdier. Under enhver omstendighet mener vi at «bør»-regelen ikke skal opprettholdes, og at dette byttes med «må».

Nærmere om tømmerforordningen og evt. administrativt beslag/inndragning

All den tid departementet ikke har tatt endelig stilling til hvorvidt man ønsker reservasjonen mot «vesentlig verdi», vil vi gå litt nærmere inn på hvorfor vi er imot administrative tvangsmidler i forhold til tømmeromsetning.

Vi er opptatt av at sertifiseringsordningen for tømmeromsetning overholdes, og stiller oss positive til tiltak som hindrer ulovlig og miljøfiendtlig hogst. De sanksjoner som iverksettes mot ulovlig hogst må imidlertid være av en art som ivaretar rettsikkerheten.

I forslaget som er fremmet vises det til at administrative reaksjoner uten straffeformål, faller utenfor grunnlovsvernet, og at man ikke kjenner til at ikke-frihetsberøvende reaksjoner ilagt av administrative myndigheter så langt i noe tilfelle er blitt ansett å være i strid med Grunnloven § 96. Etter vårt syn er de hjemlene som i dag finnes i lovverket, og som det vises til i høringsbrevet, av en annen karakter enn det som nå foreslås inntatt i naturmangfoldloven, idet de er konkrete og begrenset til særlige tilfeller, jf. f.eks. havressursloven § 65. Forslaget til hjemler i naturmangfoldloven er lite konkretisert og går etter vårt syn for langt i forhold til behovet. Selv om man går klar av Grl. § 96, mener vi likevel at administrative sanksjoner som dette, må knyttes nærmere opp mot konkrete overtredelser.

En inndragelse av f.eks. et tømmerparti til en verdi av mange titusener og kanskje mer vil ha samme virkning som en bot/ økonomisk straff. Skaden som den ulovlige hogsten har gjort på det biologiske mangfoldet kan ikke reverseres eller repareres gjennom et beslag eller inndragning. Det er strafferettslige, ikke administrative, sanksjoner, som må benyttes for å hindre at slike saker oppstår (allmennpreventiv virkning), og tilfellene hører etter vårt syn åpenbart hjemme i strafferettspleien. At departementet, som det uttales i høringsbrevet, mener det kan være «mindre praktisk» med tilstedeværelse av politiet under kontroll av tømmer og treprodukter, er selvsagt ikke et godt argument for at slike tilfeller skal unntas alminnelig

straffeforfølgning. Straffehjemlene i hhv. naturmangfoldloven, skogbruksloven og tømmerforordningen (etter hvert) bør dekke behovet her.

Et ytterligere aspekt ved beslag av tømmer, er risikoen for lagringsskader. Tømmer kan få vesentlig verdiforringelse ved lagring i inntil 6 mnd. Hvem skal bære denne risikoen? Ytterligere problematisk blir det i og med at det ofte kan være *vesentlig usikkerhet* knyttet til spørsmålet om ulovlig hogst. I Sverige har man derfor lagt inn et krav om *åpenbart ulovlig*, noe som – i hvert fall til en viss grad – gjør bevisituasjonen noe mer levelig for virksomhetsutøvere som skal forholde seg til dette regelverket. Se under.

Det uttales i høringsbrevet at administrativt beslag/ inndragning ikke vil kunne benyttes på andre områder som omfattes av naturmangfoldloven, for eksempel ved brudd på reglene om områdevern, artsforvaltning, prioriterte arter eller utvalgte naturtyper. En slik forståelse fremkommer ikke av forslagsteksten, og er egnet til feiltolkning. Det vil for eksempel kunne oppstå usikkerhet og uenighet om en hogst har berørt en utvalgt naturtype og om dette et brudd på naturmangfoldloven og sertifiseringsordningen. Tømmerpartiet vil her – etter forslaget – kunne beslaglegges, eller i verste fall inndras, av administrative myndigheter (Miljødirektoratet) dersom disse hevder det er sannsynlighetsovervekt for at hogsten har berørt en utvalgt naturtype, noe det altså ofte vil herske tvil om. En rimelighetsvurdering, evt. en løsning som Sverige har valgt, (krav om åpenbart ulovlig), ville kunne bøte noe på dette.

Naturmangfoldloven er en tverrgående lov og har gyldighet for alle rettsområder hvor naturmangfoldet berøres. En hjemmel for administrativ myndighet til beslag og inndragning må av rettsikkerhetsgrunner være utvetydig. Departementet viser til at Sverige har vedtatt en lovbestemmelse om at ansvarlige myndigheter kan *beslaglegge* tømmer og treprodukter som er brakt i omsetning, dersom det er *åpenbart* at de skriver seg fra ulovlig avvirkning, og viser videre til at det også er slikt behov i Norge.

Departementet har imidlertid ikke begrunnet hvorfor forslaget i Norge går langt videre enn hva Sverige har vedtatt. I Sverige er bestemmelsen om beslag (inndragning er fortsatt tillagt politi- og påtalemyndighet) tatt inn i *Lag om handel med timmer og trävaror (SFS 2014:1009) § 5*. Bestemmelsen er spesifikt rettet mot handel med tømmer og trevarer, er *begrenset til beslagsrett*, og bestemmelsen gjelder kun når det er *åpenbart* at varene skriver seg fra ulovlig avvirkning. Klima- og miljødepartementets forslag for Norges del, gis imidlertid et vidt virkeområde ved at den hjemles i en generell lov, den mangler krav til bevis utover å være «i strid med» naturmangfoldloven, og er utvidet til også å innbefatte inndragning som jo er et mye sterkere virkemiddel enn beslag.

- **NORSKOG mener det ikke er påvist et så omfattende behov for administrative sanksjoner som dette forslaget går ut på.**

Pkt. 3: Kunngjøring av tillatelse til tiltak i forekomst av en utvalgt naturtype

NORSKOG har ingen særlige bemerkninger til forslaget om endring av nml. § 56.

Pkt. 4: Klargjøring av forbudet mot unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi

Det foreslås å legge inn en klargjørende tekst i nml. § 15 første ledd annet punktum, slik at kravet om å unngå unødig skade og lidelse gjelder for «enhver virksomhet» (og ikke bare ved høsting og annet uttak, altså i jakttilfeller, slik den ellers kan oppfattes).

Tatt ut av sammenhengen, vil forslaget fort ramme svært vidt, og i prinsippet kunne hindre enhver hogst i hekketiden for alle fugler. Bestemmelsens tredje ledd ivaretar imidlertid skogbrukets alminnelige drift innenfor aktsomhetsprinsippet i § 6.

NORSKOG har ellers ingen særlige bemerkninger til forslaget om endring av nml. § 15.

Pkt. 5: Retting av inkurie – klagerett på vedtak om uttak av hjortevilt og bever mv.

NORSKOG har ingen særlige bemerkninger til forslaget om endring av nml. § 18 fjerde ledd.

Pkt. 6: Retting av inkurie – nødverge

Departementet foreslår en materiell endring av nml. § 17 annet ledd som omhandler når vilt kan avlives i nødverge. Bestemmelsen lyder i dag:

«Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.»

Departementet foreslår å endre bestemmelsen slik at kravet om at avliving *må anses påkrevd*, også fremgår av annet punktum. Bakgrunnen for endringen er Høyesteretts tolkning av bestemmelsen i Rt. 2014/238 som omhandlet avliving av en fredet hønhauk under angrep på en høne.

Forslaget til endret § 17 annet ledd lyder:

«Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan når det må anses påkrevd avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.»

Forslaget innebærer en innstramming av dagens § 17 ved at man legger inn et krav om at avlivingen må ha vært påkrevd. Vi ser at det er behov for å tydeliggjøre beviskravet i annet punktum, men mener det er vel så viktig å fjerne kravet om «direkte angrep» i samme bestemmelse.

I 2010 ble et forslag fra regjeringen om endring av nødvergebestemmelsen behandlet i Stortinget, jf. prop. 75 L (2009-2010). I den forbindelse viste mindretallet i energi- og miljøkomiteen, bestående av Frp, Høyre og KrF, til behovet for et bedre samsvar med de reelle utfordringene utmarksnæringene står overfor i rovviltforvaltningen, og fremmet følgende lovforslag, jf. 241 L (2009-2010) av 6. mai 2010:

«Det skal være tilgang for eieren, eller den som opptrer på vegne av eieren, til å avlive jerv, gaupe, bjørn og ulv når avliving må vurderes som påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på bufe, tamrein og gris.»

Kravet om «direkte angrep» var tatt ut, og man får et bedre samsvar mellom første og annet punktum i bestemmelsen. En slik bestemmelse vil gi en bedre mulighet for å avverge skade, uten å måtte vente til angrepet skjer. I slike situasjoner må man handle svært raskt og det vil ikke være tid for grundige vurderinger og avveininger. Kravet om direkte angrep må derfor tas ut, mot å innføre «påkrevd», slik som i første punktum.

Et tillegg som foreslått i 2010 av dagens regjering og støttepartier, mener vi vil rette opp en del av de tolkings- og bevisproblemene som oppstår i saker hvor rovvilt avlives, men bør utformes slik at den omfatter de samme dyr som i dag, herunder også hund. § 17 annet ledd annet punktum bør derfor lyde:

"På samme måte kan eieren, eller noen som opptrer på eierens vegne, felle vilt når felling må anses påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe."

- **NORSKOG mener nødvergebestemmelsen i nml. § 17 annet ledd annet punktum må presiseres bedre, slik at beviskravet blir det samme som ved nødverge for mennesker, herunder at kravet om «direkte angrep» fjernes.**

Med vennlig hilsen
NORSKOG

Arne Røra
Administrerende direktør

Mari Gjølstad
Næringspolitisk sjef